

לפני המלך הקדוש, והכל גלוי לפניו. זהו שפתוב (ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'! אם כן, איך לא ישמר אדם מלחטא לפני רבונו. ושנינו, אפלו אותו [מי] מה שחשב אדם ועלה ברצונו, הכל נמצא לפני הקדוש ברוך הוא ולא נאבד ממנו.

בא ראה, באותו לילה שנכנסה לאה אל יעקב ונתנה לו אותם סימנים שנתן יעקב לרחל, עלה ברצונו שהיא רחל ושמש בה תשמיש, ואותה טפה ראשונה של יעקב היתה, שפתוב (בראשית מט) פחי וראשית אוני, וסבר שהיא רחל. הקדוש ברוך הוא שהוא מגלה עמקות ונסתרות ויודע מה שבחשכה, העלה אותו רצון למקומו, ובכורת ראובן עלתה ליוסף. מה הטעם? משום שהרי של רחל היתה אותה טפה ראשונה שיצאה מייעקב, משום שהיתה שלה, אותה בכורה ממש של ראובן ירש יוסף, ורחל ירשה את שלה.

ומשום כן, סוד הדבר, לא התעלה ראובן בשם כשאר השבטים, אלא ראובן, כלומר ראו בן. ראו בן סתם. ובהן הנה לא נודע שמו. ועל כן לא קראה לאה בני בשם הנה, ולא נקרא ראו בני, שהרי לאה ידעה את המעשה.

ושנינו, גלוי לפני הקדוש ברוך הוא שאין רצון יעקב הנה לחטא לפניו בזה ולא הסתפל ברצון באשה אחרת באותה שעה כשאר רשעי העולם, ועל כן כתוב (שם לה) ויהיו בני יעקב שנים עשר, שהרי בגיהם של שאר הרשעים בעולם

מחובוי, ולאסתפל לא דלא יעבר על רעותיה דמאריה. דתנינן, כל מה דבר נש עביד בהאי עלמא, בספרא כתיבו אינון עובדין, ועאלין בחושפנא קמי מלפא קדישא, וכלא אתגלייא קמיה. הדא הוא דכתיב, (ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. אי הכי, איך לא יסתמר בר נש מלמיחב קמיה דמאריה. ותנינן, אפילו ההוא (מא) מה דחשיב בר נש ואסתלק ברעותיה, כלא אשתפח קמי קדשא בריך הוא, ולא אתאביד מגיה.

תא חזי, בההוא ליליא דעאלת לאה לגביה דיעקב, ויהבת ליה אינון סימנין דיהב יעקב לרחל, סליק ברעותיה דאיהי רחל, ושמש שמושא בה. וההיא טפה קדמיתא דיעקב הות. דכתיב, (בראשית מט) פחי וראשית אוני, וסבר דאיהי רחל. קדשא בריך הוא דאיהו גלי עמיקתא ומסתרתא, וידע מה בחשוכא, סליק ההוא רעותא לאתריה, ובכירותא דראובן אסתלק ליוסף. מאי טעמא, משום דהא דרחל הות, ההיא טפה קדמיתא דנפקת מייעקב. ובגין דהות דילה, ההוא בכירותא ממש דראובן, ירית יוסף. ורחל ירתה לההוא דילה.

ובגין כן, רזא דמלה, לא אסתלק ראובן בשמא כשאר שבטין. אלא ראובן. כלומר חמו בר, ראו בן סתם. והאי בן לא אתידע שמיה, ועל דא לא קריא לאה בני בהאי שמא, ולא אקרי ראו בני, דהא לאה ידעת עובדא.

ותנינן, גלי קמי קדשא בריך הוא, דיעקב לאו רעותיה למיחב קמיה בהאי, ולא אסתפל ברעותא באתתא

שְׁעוֹשִׁים אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, נִקְרָאִים בְּשֵׁם אַחֵר, וְהָרִי דָבָר זֶה יָדוּעַ בֵּין הַחֲבָרִים, וּמִשּׁוֹם כֵּן וַיִּקְרָא לְבִנוֹ לְיוֹסֵף, בְּנוֹ מִמֶּשׁ, מִהֲרָאשִׁית וְעַד הַסִּיּוֹם [בְּנוֹ] הִיָּה בְּנוֹ.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּמָה הִשְׁבִּיעַ יַעֲקֹב אֶת יוֹסֵף, שְׁכַתוֹב שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי? אֲלָא בְּאוֹתוֹ אוֹת הַבְּרִית שֶׁהִיָּה רְשׁוּם בְּכַשְׁרוֹ, שְׂזוּ חֲשִׁיבוֹת הָאֲבוֹת יוֹתֵר מִהֶפֶל, וּבְרִית זוֹ הִיא סוּד שֶׁל יוֹסֵף.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאֲבָרְהָם וּבְיַעֲקֹב כְּתוּב שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי. תַּחַת יָרְכִי, כְּלוֹמֵר בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁרָמוֹז בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וּמוֹצִיא זֶרַע קָדֵשׁ נֶאֱמָן לְעוֹלָם. בְּיַצְחָק לֹא כְּתוּב, כִּי יֵצֵא מִמֶּנּוּ עֲשׂוֹ.

עוֹד, מָה הַטַּעַם שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי, אֵל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם? אֲלָא אָמַר לוֹ יַעֲקֹב לְיוֹסֵף, בְּרַשְׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה הִשְׁבַּע לִי, שֶׁהוֹצִיא זֶרַע קָדוֹשׁ נֶאֱמָן לְעוֹלָם, וְנִשְׁמַר וְלֹא נִטְמָא לְעוֹלָמִים, שְׁלֹא יִקְבֵר בֵּין אוֹתָם הַטְּמָאִים שְׁלֹא שְׁמְרוּ אוֹתוֹ לְעוֹלָמִים, שְׁכַתוֹב בָּהֶם (יחזקאל ב) אֲשֶׁר בֶּשֶׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם וְזָרְמַת סוֹסִים וְזָרְמַתָּם.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי יוֹסֵף, שֶׁשְׁמַר אוֹתוֹ מֵעַל הַפֶּל, לְמָה נִקְבֵר בִּינְיָהוּ? אֲלָא שְׁנִינּוּ, כְּתוּב (שם א) הִיָּה הִיָּה דָבָר ה' אֵל יִחְזַקְאֵל בֶּן בּוּזִי הַכַּהֵן בְּאַרְצָא פְּשָׁדִים עַל נְהַר כְּבָר. וְהָרִי שְׁנִינּוּ שֶׁשְׁכִינָה לֹא שׁוּרָה, רַק בְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל, אֲזוּ לְמָה כָּאן שְׁכִינָה? אֲלָא כְּתוּב עַל נְהַר כְּבָר, וְכְתוּב וַתְּהִי עֲלֵיו שֵׁם יָד ה'. אַף כָּאן, אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף נִשְׁלַף בְּתוֹף הַמַּיִם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

אַחֲרָא בַּהֵיָא שְׁעַתָּא, כְּשֶׁאֲרַח חֲיִיבֵי עֲלֵמָא. וְעַל כֵּן פְּתִיב, (בראשית לה) וַיְהִי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנַיִם עָשָׂר. דְּהָא בְּנֵיהוּ דְשֶׁאֲרַח חֲיִיבֵי עֲלֵמָא דְעַבְדִּין הֵהוּא עוֹבְדָא, בְּשֶׁמָא אַחֲרָא אֶקְרוּן. וְהָא יָדִיעָא מְלָה דָא לְגַבֵּי חֲבָרִיא, וּבְגִינֵי כֵּן וַיִּקְרָא לְבִנוֹ לְיוֹסֵף, בְּנוֹ מִמֶּשׁ, מִשִּׁירוֹתָא וְסִיּוּמָא (ד"א ל"ג בריה) בְּנוֹ הָוָה.

תֹּאנָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּמָה אוֹמֵי לִיָּה יַעֲקֹב לְיוֹסֵף, דְּכְתִיב שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי. אֲלָא בַּהֵהוּא אֶת קִיּוּמָא, דְּהָוָה רְשִׁים בְּכַשְׁרֵיהּ, דְּדָא חֲשִׁיבוֹתָא דְאַבְהֵן יִתִּיר מִכְּלָא. וְהָאֵי בְרִית, רְזָא דְיוֹסֵף אִיהוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּאֲבָרְהָם וּבְיַעֲקֹב כְּתִיב, שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי, תַּחֲוֹת יָרְכִי, כְּלוֹמֵר, בַּהֵהוּא אֶתֵר דְרַמִּיזָא בְּשֶׁמָא קְדִישָׁא, וְאַפִּיק זֶרַעָא קְדִישָׁא מְהִימְנָא לְעֵלְמָא. בְּיַצְחָק לֹא כְּתִיב, בְּגִין דְנִפְיָק מַגִּיָּה עֲשׂוֹ.

תוּ, מָאֵי טַעְמָא הָכָא, שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי אֵל נָא תִקְבְּרֵנִי בְּמִצְרַיִם. אֲלָא אָמַר לִיָּה יַעֲקֹב לְיוֹסֵף, בַּהֵאֵי רְשִׁימָא קְדִישָׁא אוֹמֵי לִי, דְאַפִּיק זֶרַעָא קְדִישָׁא מְהִימְנָא לְעֵלְמָא, וְאַתְנַטִּיר, וְלֹא אִסְתְּאַב לְעֵלְמִין. דְלָא יִתְקַבֵּר בֵּין אִינּוֹן מְסֻאֲבִין, דְלָא נִטְרוּ לִיָּה לְעֵלְמִין. דְכְתִיב בְּהוּ, (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בֶּשֶׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם וְזָרְמַת סוֹסִים וְזָרְמַתָּם.

וְאִי תִימָא, הָא יוֹסֵף דְנִטִּיר לִיָּה עַל כְּלָא, אִמָּאֵי אִתְקַבֵּר בִּינְיָהוּ. אֲלָא תְנִינָן, כְּתִיב, (יחזקאל א) הִיָּה הִיָּה דָבָר ה' אֵל יִחְזַקְאֵל בֶּן בּוּזִי הַכַּהֵן בְּאַרְצָא פְּשָׁדִים עַל נְהַר כְּבָר, וְהָא תְנִינָן, דְשְׁכִינְתָא לָא שְׂרִיא אֲלָא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אִמָּאֵי הָכָא שְׁכִינְתָא. אֲלָא עַל נְהַר כְּבָר

בְּנֵי הַכַּהֵן בְּאַרְצָא פְּשָׁדִים עַל נְהַר כְּבָר, וְהָא תְנִינָן, דְשְׁכִינְתָא לָא שְׂרִיא אֲלָא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אִמָּאֵי הָכָא שְׁכִינְתָא. אֲלָא עַל נְהַר כְּבָר

הוא, אם יוסף יעלה מכאן, הגלות לא תתקיים, אלא תהיה קבורתו במקום שלא נטמא, ויסבלו בני ישראל את הגלות.

שנינו, אמר רבי יוסי, ראה יעקב שהרי בכל נתקן לפסא הקדוש באבות [פאבות]. אמר, אם כך, יקבר, איך הגוף הזה יתאחד באבות. ואפלו המערה שנקבר שם נקראת מכפלה, משום שכל דבר של מכפלה הוא שנים ואחד, אף המערה שנים ואחד.

ובא וראה, האבות זכו להקבר שם הם וזווגיהם. יעקב - הוא ולא. מה הטעם רחל לא, והרי כתיב ורחל עקרה, שהיא עקר הבית? אלא לאה זכתה בו להוציא ששה שבטים מגזע קדוש בעולם יותר, ומשום כך היא נתנה עמו לזווג במערה.

אמר רבי יהודה, כל זמיה היתה לאה עומדת בפרשת דרכים, ובכתה בשביל יעקב, כששמעה שהוא צדיק, ותפלה היא הקדימה לו, והינו שפכתו (בראשית כט) ועיני לאה רפות, כמו שבארנו שמקדימה ויושבת בפרשת דרכים לשאל.

רחל לא יצאה לדרכים לעולם, משום כך זכתה לאה להקבר עמו, ורחל קבורתה עומדת בפרשת דרכים ונקברה שם. זהו שפכתו ואני בכאי מפדן ארם מתה עלי רחל. מה זה עלי? עלי ודאי, כלומר בגללי. בארץ כנען בדרך - בגללי מתה בדרך, שלא יצאה בשבילי לעולמים כמו אחותה. משום כך, לאה שיצאה ובכתה בפרשת דרכים בשביל יעקב, זכתה להקבר עמו. רחל שלא

בגיני. בארץ כנען בדרך, בגיני מיתת בדרך, דלא נפקת בגיני לעלמין פאחתה.

בגין כך, לאה דנפקת ובכת בפרשת אורחין בגיניה דיעקב, זכתה

בתיב, וכתוב ותהי עליו שם יד ה'. אוף הכא, יוסף במיא אתרמי ארונא דיליה. אמר קדשא ברין הוא, אי יוסף אסתלק מהכא, גלותא לא אתקיים. אלא תהא קבורתיה באתר דלא יסתאב, ויסבלון בני ישראל גלותא.

תאנא, אמר רבי יוסי, חמא יעקב דהא בכלא אתתקן לכרסיא קדישא באבהן (פאבות). אמר, אי הכי יתקבר, היך גופא דא אחידא באבהתא, ואפילו מערתא דאתקבר תמן אקרי כפילתא. בגין דכל מלה דכפילתא הוא תרין וחד, אוף מערתא תרין וחד.

ותא חזי, אבהתא זכו לאתקברא תמן, אינון וזווגיהו. יעקב (דף רכג ע"א) הוא ולא, מאי טעמא רחל לא, והא כתיב, (בראשית כט) ורחל עקרה, דאיהי עקרא דביתא. אלא, לאה זכתה ביה, לאפקא שית שבטין מגזעא קדישא בעלמא יתיר. ובגיני כך, אתייהבת עמיה לזווגא במערתא.

אמר רבי יהודה לאה כל יומהא, הות בפרשת אורחין קיימא, ובכת בגיניה דיעקב, פד שמעת דאיהו צדיקא. וצלותא אקדמת ליה. והינו דכתיב, (בראשית כט) ועיני לאה רפות, כמה דאוקימנא, דמקדמת ויתבת בפרשת אורחין למשאל.

רחל לא נפקת לאורחין לעלמא. בגיני כך זכתה לאה לאתקברא עמיה. ורחל קימת קבורתה בפרשת אורחין ואתקברת תמן. הדא הוא דכתיב, ואני בכאי מפדן מתה עלי רחל. מהו עלי. עלי ודאי, כלומר בגיני מיתת בדרך, דלא נפקת בגיני לעלמין פאחתה.

בגין כך, לאה דנפקת ובכת בפרשת אורחין בגיניה דיעקב, זכתה

לְאַתְקַבְרָא עִמִּיהּ. רַחֵל דְּלֹא בְעָאת לְמִיפְק
וּלְמִשְׁאֵל בְּהִדְיָהּ, בְּגִין כְּבוֹרְתָהּ בְּפִרְשֵׁת
אוֹרְחִין. וְרִזָּא דְמַלְהָ, הָא אוּקְיָמְנָא וְאַתְמַר,
דָּא בְּאַתְגַּלְיָא, וְדָא בְּאַתְפְּסִיא.

וְהָא חֲזִי, דְתַנְיָא, דְמַעֲיִן סְגִיאִין שְׂדִיאָת
הֵהִיא צְדָקָת לֵאָה, בְּגִין לְמַהוּי חוּלְקִיה
דִּיעֻקְב, וְלֹא בְהֵוּא רִשְׁע דְעֵשׂו. וְהֵינּוּ
דְתַנְיָנָן, כֹּל בַּר נֶשׁ דְּאוּשִׁיד דְמַעֲיִן קַמִּיה
דְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא, אִף עַל גַּב דְאַתְגָּזַר עַלִּיה
עוֹנֶשָׁא, יִתְקַרַע, וְלֹא יְכִיל הֵהוּא עוֹנֶשָׁא
לְשִׁלְטָאָה בֵּיהּ. מְנַלָּן, מְלֵאָה, דְהָא לֵאָה
אַתְגָּזַר לְמַהוּי חוּלְקָא דְעֵשׂו, וְהִיא בְּכַעוּתָא
אַקְדִימַת לִיה לִיעֻקְב, וְלֹא אֲתִיְהִיבַת לִיה
לְעֵשׂו.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, וְשִׁכְבְּתִי עִם אַבוּתִי וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח וְאָמַר, (קַהֲלַת א) מַה יִּתְרוֹן
לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שְׂיַעֲמַל תַּחַת הַשָּׁמַשׁ.
בְּכַמָּה אֲתַר אַתְמַר דְאַסְתַּפְּלִנָּא בְּמַלּוּי דְשְׁלֵמָה
וְאַתְחֲזִי מַלּוּי סְתִימִין, אֲבָל כְּלֵהוּ מַלּוּי
דְשְׁלֵמָה, כְּלֵהוּ אֲקָרוּן בְּחֻכְמָתָא.

דְתַנְיָא פְּתִיב, (מַלְכִים א ה) וְתִרְבַּח חֻכְמַת שְׁלֵמָה,
בְּיוֹמוּי דְשְׁלֵמָה מְלָכָא, קִיּוּמָא
סִיְהֵרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא. וְהֵינּוּ דְכְּתִיב, וְתִרְבַּח
חֻכְמַת שְׁלֵמָה מִחֻכְמַת כָּל בְּנֵי קָדָם. תַּמָּן
תַּנְיָנָן, מָאן אֵינּוּן בְּנֵי קָדָם, הָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל
חֻכְמַת בְּנֵי קָדָם, הִיא חֻכְמָתָא דִּירְתוּ
מֵאַבְרָהָם.

דְתַנְיָא פְּתִיב, (בְּרַאשִׁית כה) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל
אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. מָאִי אֶת כָּל אֲשֶׁר
לוֹ. דָּא חֻכְמָתָא עֲלָאָה דְהוּא יָדַע בְּשִׁמְא
קְדִישָׁא דְקַדְשָׁא בְרִיף הוּא, וּמִשְׁמַע אֶת כָּל
אֲשֶׁר לוֹ, דְהוּא דִּילֵיהּ. כְּדִתַּנְיָנָן בְּהִיא בֵּת דְהוּת לִיה לְאַבְרָהָם, וּבְכַל
שְׁמָה.

רְצָתָה לְצָאת וּלְשָׂאֵל בְּשִׁבְלֵו,
מִשׁוּם כֶּף קְבוּרְתָהּ בְּפִרְשֵׁת
דְרָכִים, וְסוּד הַדְּבָר הָרִי בְּאַרְנו
וְנִתְבָּאֵר, זֶה בְּגִלּוּי וְזֶה בְּנִסְתָּר.
וְכֹא וּרְאָה, שְׁשִׁנְיֵנוּ, דְמַעוּת
רְבוּת שְׁפִכָה אוּתָהּ לֵאָה הַצְדָקָת
כְּדִי לְהִיּוֹת חֵלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב וְלֹא
שֶׁל אוּתוֹ עֵשׂו הַרְשָׁע. וְהֵינּוּ מַה
שְׁשִׁנְיֵנוּ, כֹּל אָדָם שְׁשׁוּפֵף דְמַעוּת
לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא, אִף עַל
גַּב שְׁנֹגְזַר עֲלִיו עֲנֵשׁ - הוּא יִקְרַע,
וְלֹא יוּכַל אוּתוֹ עֲנֵשׁ לְשִׁלֵּט בּוֹ.
מִנִּין לְנוֹ. מְלֵאָה, שְׁהָרִי נִגְזַר עַל
לֵאָה לְהִיּוֹת חֵלְקוֹ שֶׁל עֵשׂו, הִיא
בְּכַקְשָׁתָהּ הַקְּדִימָה לְיַעֲקֹב וְלֹא
נִתְנָה לְעֵשׂו.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, וְשִׁכְבְּתִי עִם
אַבְתִּי. רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח וְאָמַר,
(קַהֲלַת א) מַה יִּתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל
עֲמָלוֹ שְׂיַעֲמַל תַּחַת הַשָּׁמַשׁ.
בְּכַמָּה מְקוּמוֹת נִתְבָּאֵר
שְׁהִסְתַּפְּלִנוּ בְּדַבְרֵי שְׁלֵמָה וְנִרְאָה
שְׁדַבְרֵיו סְתוּמִים, אֲבָל כָּל דַּבְרֵי
שְׁלֵמָה, כֻּלָּם נִקְרְאוּ בְּחֻכְמָה.
שְׁשִׁנְיֵנוּ, כְּתוּב וְתִרְבַּח חֻכְמַת
שְׁלֵמָה. בִּימֵי שְׁלֵמָה הַמְּלִיךְ
עֲמָדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת, וְהֵינּוּ
שְׁפִתוּב (מַלְכִים-א ה) וְתִרְבַּח חֻכְמַת
שְׁלֵמָה מִחֻכְמַת כָּל בְּנֵי קָדָם. שֵׁם
שְׁנִינּוּ, מִי הֵם בְּנֵי קָדָם? הָרִי
פְּרִשְׁוֵהָ, אֲבָל חֻכְמַת בְּנֵי קָדָם
הִיא חֻכְמָה שְׁיִרְשׁוּ מֵאַבְרָהָם.

שְׁשִׁנְיֵנוּ, כְּתוּב (בְּרַאשִׁית כה) וַיִּתֵּן
אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק.
מַה זֶה אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ? זֶה חֻכְמָה
עֲלִיוֹנָה שְׁהִיָּה יוֹדַע בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא. וּמִשְׁמַע
אֶת, אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ - שְׁהִיָּה
שֶׁלוֹ. כְּמוֹ שְׁשִׁנְיֵנוּ, בְּאוּתָהּ בֵּת
שְׁהִיָּתָה לְאַבְרָהָם, וּבְכַל שְׁמָה.

לְאַבְרָהָם, וּבְכַל שְׁמָה.